

REGELING GEFINANCIERDE RECHTSBIJSTAND AAN PSYCHIATRISCHE PATIËNTEN HOFRESSORT AMSTERDAM

1. Doel en omvang van de regeling

- 1.1 Deze regeling is een verantwoordelijkheid van de in het hofressort Amsterdam gevestigde Raad voor Rechtsbijstand draagt zorg voor de uitvoering van deze regeling.
- 1.2 Krachtens artikel 7 van de Wet op de rechtsbijstand (hierna te noemen WRB) is de raad belast met de organisatie van de verlening van rechtsbijstand in zijn ressort en met het toezicht op de uitvoering daarvan.
Krachtens artikel 15 WRB kan de raad voor advocaten die rechtsbijstand verlenen inschrijvingsvoorwaarden vaststellen. Deze voorwaarden kunnen onder meer betrekking hebben op de deskundigheid van advocaten en voorts op de organisatie van het kantoor waarbinnen de advocaat werkzaam is. De voorwaarden kunnen mede betrekking hebben op zaken waarin krachtens ambtshalve toevoeging rechtsbijstand wordt verleend.
Krachtens voornoemde bepalingen is de raad bevoegd om een regeling voor de organisatie en uitvoering van de verlening van rechtsbijstand aan psychiatrische patiënten te treffen.
Rechtsbijstand door een niet aan deze regeling deelnemende advocaat wordt niet vergoed.
- 1.3 Doel van de hierna volgende regeling is:
- Beschrijving van de voorwaarden voor deelneming aan de verlening van rechtsbijstand aan psychiatrische patiënten;
  - Beschrijving van de werkzaamheden van de advocaten die deelnemen aan de ter uitvoering van artikel 22 Wet BOPZ getroffen piketregeling (nader te noemen psychiatriepiket);
  - Beschrijving van de praktische gang van zaken rond dit piket.
- 1.4 Deze regeling voorziet in rechtsbijstand door advocaten aan personen in het kader van de Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen (hierna te noemen: BOPZ).
- 1.5 De regeling heeft betrekking op de procedures ter zake van:
- De door de burgemeester gegeven last tot inbewaringstelling (art. 20 en 22 BOPZ);
  - De rechterlijke machtiging tot voortzetting van deze inbewaringstelling (art. 29, lid 3 BOPZ);
  - De voorlopige machtiging tot opname in een psychiatrisch ziekenhuis (art. 2 jo. 9 BOPZ);
  - De voorwaardelijke machtiging (art. 14a BOPZ);
  - De observatiemachtiging (art. 14h BOPZ);
  - De machtiging tot voortgezet verblijf in een psychiatrisch ziekenhuis (art. 15 jo. 18 BOPZ);
  - De rechterlijke beslissing omtrent een verzoek tot ontslag uit een psychiatrisch ziekenhuis (art. 49 BOPZ);
  - De machtiging op eigen verzoek (art. 32 BOPZ);
  - De rechterlijke beslissing omtrent schadevergoeding wegens onrechtmatig gegeven last (art. 28 BOPZ) danwel wegens niet inachtneming van bepalingen uit hoofdstuk 2 van de BOPZ (art. 35 BOPZ);
  - De rechterlijke beslissing met betrekking tot de interne rechtspositie van de psychiatrische patiënt en inzake de behandeling van de patiënt (art. 42 BOPZ).
- 1.6 Na de inbewaringstelling door de burgemeester wordt door de tot de regeling toegelaten advocaten in het kader van het psychiatriepiket vroeghulp verleend. Voor deze vroeghulp ontvangt de advocaat een piketvergoeding als geregeld in artikel 23 Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000¹.

---

¹ Het psychiatrisch patiëntenpiket heeft uitsluitend betrekking op het verlenen van rechtsbijstand in het geval dat de burgemeester op grond van art. 22 van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen een gedwongen opname gelast (Nota van Toelichting op art. 23 besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000).

2. Betrokkenen

- 2.1 Bij de uitvoering van deze regeling worden zonedig betrokken:
- de deelnemende advocaten;
  - de in de onderscheiden arrondissementen van het ressort van de raad gevestigde Ordes van Advocaten;
  - (de griffies van) de rechtbanken;
  - het openbaar ministerie;
  - de G.G.&G.D.(en) c.q. de RIAGG('s);
  - burgemeesters, althans gemeentelijke afdelingen die bij IBS-en betrokken zijn;
  - de Stichting Patiëntenvertrouwenspersoon.

3. De commissie Rechtsbijstand Psychiatrische Patiënten

- 3.1 De raad stelt een commissie in. De leden van de commissie worden door de raad benoemd en ontslagen. De commissie is samengesteld uit:
- a) een medewerker van de raad;
  - b) maximaal vier andere leden, die afkomstig kunnen zijn uit de advocatuur, de rechterlijke macht, of instellingen of organisaties die betrokken zijn bij hulpverlening aan of belangenbehartiging voor psychiatrische patiënten. Advocaat-leden mogen niet aan het psychiatriepiket deelnemen en evenmin staan op de lijst van belangstellenden voor dit piket.

De sub b. genoemde leden van de commissie worden benoemd voor een periode van drie jaar en kunnen één maal voor een periode van 3 jaar worden herbenoemd.

De leden van de commissie wijzen uit hun midden een voorzitter aan.

Het secretariaat wordt gevoerd door de medewerker van de raad.

- 3.2 De commissie adviseert de raad over:
- a) het beleid inzake de toelating van advocaten tot de hierna nader omschreven regeling van rechtsbijstand;
  - b) uitsluiting van advocaten van deze regeling;
  - c) het functioneren van deze regeling en de kwaliteit van de rechtsbijstandverlening.

4. Toelating tot de regeling

- 4.1 De raad stelt, op voorstel van de commissie, jaarlijks per gebiedsdeel het aantal tot de regeling toe te laten advocaten vast en kan deze vaststelling wijzigen met ingang van een nieuw piketrooster. Deze vaststelling geschiedt zodanig dat een toegelaten advocaat met een voldoende frequentie voor de piketdienst wordt ingeroosterd en jaarlijks in elk geval minimaal 10 zaken behandelt. Iedere mutatie van het aantal toe te laten advocaten wordt op een zodanige wijze gepubliceerd dat alle deelnemende advocaten en belangstellenden daarvan kennis kunnen nemen.

Verlaging van het vastgestelde aantal advocaten heeft geen consequenties voor de deelneming van reeds toegelaten advocaten.

De commissie adviseert de raad over maatregelen ter bevordering van de doorstroming van aan de regeling deelnemende advocaten.

- 4.2 De advocaat die tot de verlening van rechtsbijstand toegelaten wil worden, dient zich eerst bij de raad als belangstellende aan te melden. De raad registreert belangstellende advocaten in volgorde van hun aanmelding. De advocaat behoeft bij deze aanmelding nog niet aan de in artikel 5.1 onder c. en d. geformuleerde toelatingsvereisten te hebben voldaan.
- 4.3 De raad nodigt de advocaat uit om een verzoek om toelating tot de regeling in te dienen, zodra deze ingevolge hetgeen in artikel 4.1 is bepaald met betrekking tot het aantal tot de regeling toe te laten

advocaten, voor deelneming aan de regeling in aanmerking zou kunnen komen. Voor toewijzing van zijn verzoek is nodig dat de advocaat aan de in artikel 5.1 genoemde toelatingsvereisten heeft voldaan, tenzij - in een zeer bijzonder geval - van deze eisen ten gunste van verzoeker wordt afgeweken.

- 4.4 Een verzoek om toelating tot de regeling wordt schriftelijk ingediend bij de raad. Bij het verzoek dienen relevante informatie en bescheiden met betrekking tot de in artikel 5.1 van deze regeling geformuleerde toelatingsvereisten te worden gevoegd.
- 4.5 Het verzoek wordt door de raad behandeld met inachtneming van artikel 5 van deze regeling. De raad zorgt ervoor dat de beslissing schriftelijk ter kennis van de verzoeker wordt gebracht.
- 4.6 De tot de regeling toegelaten advocaten kunnen hun deelname aan het piket schriftelijk opzeggen tegen het tijdstip waarop ingevolge artikel 6.2 van deze regeling periodiek een nieuw rooster wordt vastgesteld. Deelname aan de regeling vervalt van rechtswege bij beëindiging van de inschrijving bij de raad. De advocaat die zijn deelname aan het piket heeft opgezegd, kan aansluitend nog gedurende een overgangperiode van 2 jaar krachtens ambtshalve last door de raad worden toegevoegd indien een cliënt daarom verzoekt.

5. Voorwaarden voor toelating en deelname

- 5.1 De vereisten voor toelating tot de regeling zijn, te rekenen vanaf het tijdstip waarop het verzoek om toelating bij de raad is binnengekomen:
- a) Inschrijving bij de raad volgens het bepaalde in artikel 14 van de Wet op de rechtsbijstand;
  - b) Het voltooid hebben van de beroepsopleiding van de Orde van Advocaten voorzover daarvan geen vrijstelling is verleend, danwel het beschikken over een stageverklaring;
  - c) Het in de afgelopen 24 maanden voorafgaand aan het verzoek met goed gevolg voltooid hebben van de cursus "piketcursus psychiatrisch patiëntenrecht" verzorgd door de OSR danwel de cursus "BOPZ" verzorgd door de SSR;
  - d) Het geobserveerd hebben van de behandeling ter terechtzitting door ervaren advocaten van minimaal 5 zaken, waarvan
    - minimaal eenmaal de behandeling van de vordering tot voortzetting van de inbewaringstelling, en
    - minimaal eenmaal (de verlenging van) een rechterlijke machtiging, e.e.a. inclusief het bezoek aan de patiënt voor de zitting. De advocaat dient dit aan te tonen door bij zijn verzoek om toelating een (of meer) schriftelijke verklaring(en) van de advoca(a)t(e)n met wie hij is meegelopen te overleggen;
  - e) Bereidheid tot deelname aan de piketdienst;
  - f) De voorwaarde dat de advocaat de rechtsbijstand, gevallen van overmacht daargelaten, persoonlijk zal verlenen, behoudens het sub g. bepaalde.
  - g) Bij verhindering dient de advocaat zelf voor vervanging te zorgen door een aan de regeling deelnemende advocaat. Deze vervanging moet in geval van piketdienst onverwijld schriftelijk of per fax aan de piketcentrale van de raad worden doorgegeven.
- 5.2 De raad kan in zeer bijzondere gevallen ten gunste van de verzoeker afwijken van de in 5.1 sub b, c en d genoemde vereisten. Daarbij kunnen door het bureau ook andere eisen gesteld worden ter vervanging van één of meer van die eisen.
- 5.3 Een verzoek om toelating tot de regeling kan worden afgewezen op grond dat:
- de verzoeker niet voldoet aan de toelatingsvereisten van artikel 5.1 van deze regeling;
  - de raad - gelet op concrete feiten en/of omstandigheden - gegronde redenen heeft om aan te nemen dat de hierna in artikel 5.5 omschreven taken onvoldoende door de verzoeker zullen worden uitgevoerd.
- 5.4 De raad wijst het verzoek om toelating tot de regeling niet af dan nadat de betrokkene in de gelegenheid is gesteld zijn verzoek nader toe te lichten. De beslissing tot afwijzing wordt met redenen omkleed en

schriftelijk aan de betrokken advocaat meegedeeld.

- 5.5 Van een tot de regeling toegelaten advocaat wordt verwacht dat deze:
- op zorgvuldige en doelmatige wijze rechtsbijstand verleent tijdens de piketdienst en bij de in artikel 1.5 genoemde procedures, waarbij tevens aandacht dient te worden besteed aan andere spoedeisende juridische werkzaamheden² van een beperkte omvang van de patiënt;
  - aspirant-deelnemers aan de regeling begeleidt (zie artikel 5.1 sub d);
  - tenminste twee maal per jaar aanwezig is op een bijeenkomst van de in artikel 5.6 van deze regeling bedoelde werkgroep, dan wel in een periode van twee jaar minimaal 3 opleidingspunten op het gebied van de rechtsbijstand aan psychiatrische patiënten heeft behaald; deze verplichting geldt niet meer indien de advocaat zijn deelneming aan de piketdienst heeft opgezegd. De eerste toetsperiode loopt van 1 januari 2005 tot 1 januari 2007. Voor advocaten die tussentijds zijn toegelaten, worden deze eisen naar evenredigheid verlaagd.
- 5.6 De aan de regeling deelnemende advocaten vormen per arrondissement een werkgroep BOPZ-zaken. De werkgroep bepaalt welke andere belanghebbenden op het gebied van psychiatrisch patiëntenrecht aan de werkgroepbijeenkomsten kunnen deelnemen. De organisatie van de werkgroep berust bij de raad of een door de raad aangezochte deelnemer van de werkgroep. De werkgroep komt minimaal twee maal per jaar bijeen. Tijdens de bijeenkomsten komen in verband met de noodzaak om kennis en ervaring op peil te houden en problemen te signaleren, tenminste aan de orde:
- a) knelpunten in de organisatie en uitvoering van de regeling;
  - b) zaaksbespreking;
  - c) jurisprudentie en literatuur.
- 5.7 Wanneer de raad - ambtshalve of naar aanleiding van een schriftelijke klacht - op grond van concrete feiten en/of omstandigheden constateert dat een deelnemend advocaat niet (langer) voldoet aan de in de artikelen 5.1 sub e tot en met g, 5.5 en 6.6 omschreven verplichtingen, kan de raad, doch niet dan nadat de betrokken advocaat is gehoord:
- een waarschuwing geven met de mededeling dat bij herhaling de maatregel van uitsluiting van verdere deelneming aan de regeling zal worden overwogen, gepaard gaande met melding aan de deken;
  - de advocaat al dan niet tijdelijk of voorwaardelijk van verdere deelname aan de regeling uitsluiten, gepaard gaande met melding aan de deken.
- De beslissing daartoe wordt met redenen omkleed en schriftelijk aan de betrokken advocaat medegedeeld. De raad wint alvorens tot uitsluiting te beslissen het advies van de commissie in.
- 5.8 De in artikel 5.7 opgenomen mogelijkheid om een advocaat van deelname aan de regeling uit te sluiten, laat de tuchtrechtspraak waaraan advocaten krachtens de Advocatenwet zijn onderworpen onverlet.

6. Piketdienst

- 6.1 De organisatie van de piketdienst geschiedt door de piketcentrale van de raad.
- 6.2 De raad stelt voor elke regio periodiek een rooster vast. Het rooster vermeldt de diensthebbende advoca(a)t(en). Het rooster wordt uiterlijk één maand voordat het in werking treedt onder de betrokkenen verspreid. Vakantie dient 6 weken voor opstelling van het rooster schriftelijk aan de piketcentrale van de raad te worden doorgegeven. Bij de samenstelling van het rooster wordt daarmee dan rekening gehouden. Indien de gegevens die op het rooster vermeld staan niet (meer) juist zijn (bijvoorbeeld vanwege kantoorwijziging, wijziging van telefoon- of faxnummers etc.) dient de advocaat dit tijdig schriftelijk te melden aan de raad, t.a.v. de afdeling beheer.
- 6.3 De raad maakt met de betrokkenen zodanige afspraken dat in voorkomende gevallen direct na de bin-

² Voor deze werkzaamheden kan zonodig een aparte toevoeging worden gevraagd. Dergelijke aanvragen worden volgens de daarvoor geldende, gebruikelijke, regels beoordeeld.

nenkomst van een in artikel 1.5 sub a bedoelde zaak melding wordt gedaan aan de voor het betreffende gebied volgens het in artikel 6.2 bedoelde rooster, dienstdoende advocaat (zie uitvoeringsregeling).

- 6.4 Indien de raad uit de melding van de burgemeester opmaakt dat de psychiatrische patiënt reeds eerder in het kader van een gedwongen opname door een deelnemende advocaat is bijgestaan, dan waarschuwt de raad in beginsel die advocaat en wordt, bij verhindering van deze laatste, volgens het rooster een advocaat aangewezen.
- 6.5 Heeft de patiënt bezwaar tegen de ingeschakelde advocaat, dan geeft de raad de melding door aan een andere aan de regeling deelnemende advocaat. Indien de patiënt de voorkeur geeft aan bijstand door een niet aan de regeling deelnemende advocaat, dan wordt door de raad mededeling daarvan gedaan aan de dienstdoende piketadvocaat. De piketadvocaat spreekt met de door de patiënt gekozen advocaat af wie de patiënt bezoekt en bijstand zal verlenen. Hij houdt zich beschikbaar voor ruggespraak met de voor de patiënt optredende, niet aan de regeling deelnemende advocaat. Rechtsbijstand door een niet aan de regeling deelnemende advocaat wordt niet vergoed.
- 6.6 De dienstdoende piketadvocaat dient tijdens kantooruren bereikbaar te zijn en moet daartoe de noodzakelijke maatregelen treffen. Hij dient, ook tijdens de weekeinden, zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 24 uur nadat hij de piketmelding van de piketcentrale heeft ontvangen, contact met de patiënt of het ziekenhuis waar deze verblijft op te nemen en bovendien in het kader van het verlenen van vroeghulp uiterlijk daags voor de zitting de patiënt te bezoeken. De advocaat dient de behandeling van de zaak door de rechter bij te wonen.
- 6.7 De burgemeester geeft meldingen door op het daarvoor voorgeschreven meldingsformulier.

7. Toevoegingsregeling

- 7.1 De raad bevordert dat voor alle procedures en werkzaamheden genoemd in artikel 1.5 zoveel mogelijk een aan de regeling deelnemende advocaat wordt toegevoegd: hetzij de advocaat die de patiënt reeds eerder in dit kader heeft bijgestaan, hetzij de deelnemende advocaat die volgens het rooster de patiënt vroeghulp verleent. De raad verzendt in dit kader gegevens over de tot deze regeling toegelaten advocaten en de piketroosters aan de rechtbanken.

8. Administratieve afdoening

- 8.1 Voor de declaratie van de door hem verleende rechtsbijstand, zoals bedoeld in artikel 1.5 b tot en met h van deze regeling, gebruikt de advocaat de daartoe bestemde formulieren van het toevoegingsbewijs.
- 8.2 De advocaat gebruikt voor de declaratie van de werkzaamheden die hij heeft verricht in het kader van het psychiatriepiket als bedoeld in artikel 1.5 onder a van deze regeling en artikel 23 Besluit vergoedingen rechtsbijstand 2000, een "Verklaring optreden piket". Hij/zij zendt daarbij een kopie van de uitmelding van de piketcentrale toe.

9. Inwerkingtreding van de regeling

Deze regeling is van toepassing met ingang van 1 januari 2005 en vervangt de door de raad met ingang van 1 september 1999 getroffen regeling.